

Middelburg schudt zich op voor 2030

leuk

LIA DE LANGE*

Hoewel in de vakantieperiode het aantal bewoners van Walcheren verdrievoudigt ten opzichte van de rest van het jaar, is het rustig in Middelburg. Een paar handenvol Belgen, Duitsers en Nederlanders bekijken de beeldtentoonstelling op de binnenplaats van de abdij, een enkeling beklimt de toren "Lange Jan" ("uitzicht op het Walcherse land tot aan de duinen"). De paarden die vanaf het monumentale stadhuis een kar met dagjesmensen door de stad moeten voorttrekken staan werkloos op passagiers te wachten.

Het stationsgebied langs het kanaal door.

Misschien komt het door het mooie weer dat het rustig lijkt in Middelburg. Volgens de Kwaliteitsatlas Middelburg is de stad bij toeristen vooral populair op marktdagen en bij slecht weer. Het toerisme verdient volgens de Kwaliteitsatlas meer aandacht en daarom moet er een goed uitgewerkt integraal toeristisch beleidsplan worden opgesteld, aldus BVR, het bureau van Riek Bakker, ex-hoofd Stadsontwikkeling van Rotterdam. Deze adviseurs stedelijke ontwikkeling, landschap en infrastructuur, zijn dan ook de opstellers van de Kwaliteitsatlas Middelburg 2030. Er staat nog veel meer in de kwaliteitsatlas. Dat het inwonertal moet groeien van 45.000 in 1998 tot 56.000 in 2030 bijvoorbeeld. Dat het nu afzijdig gelegen stationsgebied in 2030 omgevormd moet zijn tot een levendig en dynamisch stadsdeel met een grote variatie aan watergebonden woonvormen

langs het Kanaal door Walcheren. Dat er sprake zal zijn van een kwalitatieve groei van de werkgelegenheid, zowel in de dienstverlening en de bedrijven als in de zorgsector en de toeristische sector. Dat er per bedrijfsterrein duidelijke profielen moeten worden opgesteld en als klap op de vuurpijl dat Middelburg door uitbreiding van het Veerse Meer direct aan het water zal liggen.

MOTORTJE

Middelburg is niet de enige gemeente die 2030 als tijdshorizon kiest voor een toekomstvisie. Middelburg is ook niet de enige gemeente die uitgaat van een toename van de bevolking, een groei van de werkgelegenheid en een betere integratie van water en stad. Maar 25 procent bevolkingstoename in dertig jaar tijd is fors. Moet dat nou, het

opstuwen van de Zeeuwse hoofdstad in de vaart der volkeren, al is het dan op een bij Zeeland passend niveau?

Ja, dat moet, zegt Rein van Poppel, hoofd Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van Middelburg. Het motortje van de stad was vastgelopen en moet weer worden aangezwengeld. Volgens prognoses loopt de economische groei van Zeeland vijftig procent achter bij de gemiddelde Nederlandse groei. Van alle Zeeuwse steden is Middelburg in de loop der jaren ook nog eens de sterkste krimper geworden. Jongeren trekken weg vanwege de beperkte opleidingsmogelijkheden en er komen weinig woningbouwplannen tot ontwikkeling. Daardoor zoeken Middelburgse woningzoekenden hun heil in de nieuwbouw elders. Bij de vestiging van nieuwe bedrijven verliest Middelburg vaak de concurrentiestrijd met Goes en Vlissingen (met een paar honderd bewoners meer dan Middelburg momenteel de grootste stad van Zeeland). Het voorzieningenniveau kan niet in stand worden gehouden wanneer de krimp zich voortzet.

SCENARIO'S

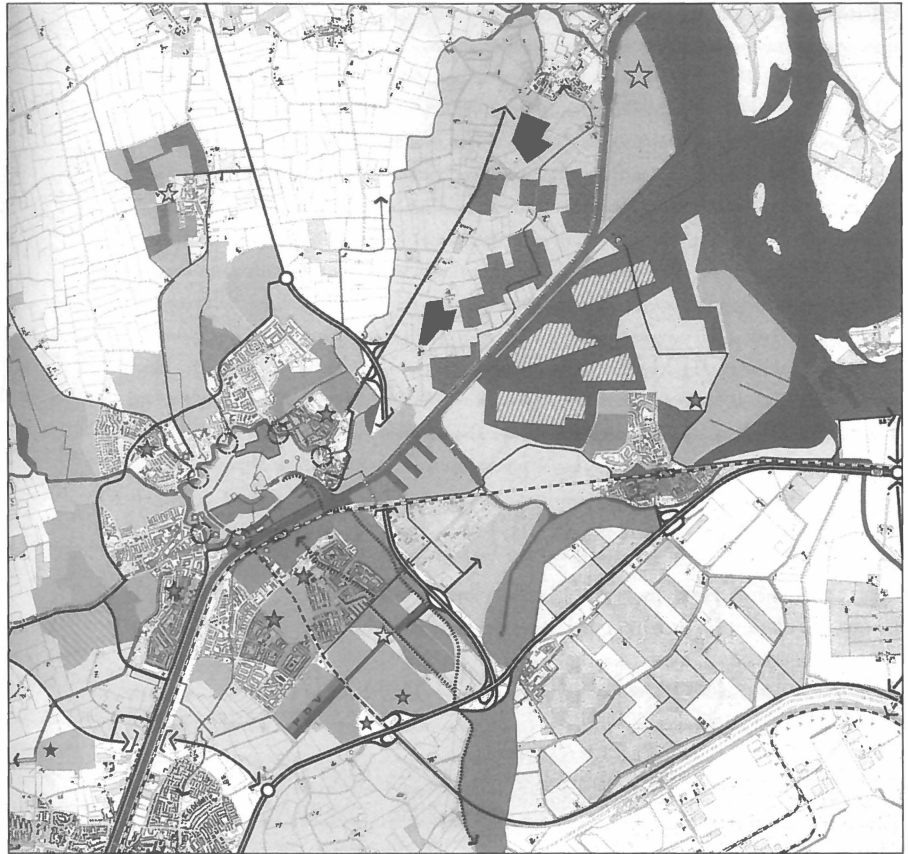
Middelburg heeft het bureau BVR opdracht gegeven een advies voor de toekomst van de stad op te stellen. Niet dat er geen plannen of ideeën waren, maar er was behoefte om verder te kijken dan de tien-jaarsperiode die het Structuurplan bestreek. Bovendien was de uitwerking van plannen en ideeën enigszins in het slop geraakt. Dat leidde niet alleen tot de genoemde krimp in de bevolking, maar ook tot woningbouwinitiatieven die in de periode voor de vaststelling van het bestemmingsplan voor de nieuwe woonwijk Veerse Poort aan de groene longen in en rond Middelburg knabbelden. BVR analyseerde de huidige situatie, beschreef de autonome ontwikkeling en stelde drie scenario's op voor het Middelburg van 2030. Scenario 1, 'Walcheren, centrum van Zeeland', is een groeiscenario, zowel voor Middelburg als voor Walcheren geheel. In het scenario slaat Middelburg maximaal munt uit de komst van de Westerscheldetunnel die Walcheren een goede verbinding geeft met Noord-België. Walcheren krijgt een belangrijke functie voor de havens van Rotterdam en Antwerpen. Middelburg groeit in het scenario van 45.000 naar 65.000 inwoners, Walcheren van 115.000 naar 175.000. Ook in het tweede scenario 'stad in groenblauwe oase' is er sprake van groei, zij het bescheidener: Middelburg en Walcheren groeien tot respectievelijk 52.500 en 135.000 inwoners. Middelburg wordt een compacte stad omringd door hoogwaardige landschapsontwikkeling, bosbouwers,

beauty- en congressentra en bioboeren. Tenslotte is er het scenario 'Middelburg als provinciestad', waarin de bevolking niet groeit maar terugloopt tot 37.000 zielen. Middelburg laat de groei letterlijk aan zich voorbijgaan en wordt een oase van rust temidden van de steeds drukker wordende stedelijke gebieden. Economische groei vindt vooral ten oosten van Middelburg plaats en Goes wordt het regionale centrum van Zeeland.

De veronderstelling dat het laatste scenario niet serieus bedoeld kan zijn ('schouwburg wordt dorps-huis') en waarschijnlijk bedacht om het er in ieder geval met elkaar over eens te kunnen zijn dat het zo niet moet, wordt door Van Poppel van de hand gewezen: "Bij het opstellen van de scenario's was een eis dat het reële opties zouden zijn. Het krimp-scenario is reëel, het geeft het toekomstbeeld dat zou ontstaan als we op de huidige voet door zouden gaan. Het scenario heeft bij veel mensen die tegen groei waren de ogen geopend voor de gevolgen daarvan". Met tot gevolg dat een scenario met 56.000 Middelburgers in 2030, dus tussen de twee groeiscenario's in, het eindadvies is geworden. Van Poppel beschrijft de vrij ongebruikelijke reacties die het scenario aan de bevolking ontlokte. "Bij de stadsconferentie over het eindadvies gingen de meeste vragen over de invulling. Er heerste eerder een stemming van 'gemeente, doe eens wat', dan dat er veel weerstand was". En ook dat staat in het eindadvies. BVR roept op tot bestuurlijke moed binnen de wat ingedutte politieke gelederen. Het gemeentebestuur moet, uiteraard zorgvuldig, risico's durven nemen. De peptalk was kennelijk niet tot dovemansoren gericht, want het Middelburgse gemeentebestuur heeft niet alleen het eindadvies inclusief aansporing - bestuurlijk geaccordeerd, maar heeft tevens elf projectgroepen in het leven geroepen die op uitvoering gerichte plannen moeten opstellen.

BEDRIJVENTERREINEN

Meest in het oog lopend zijn de plannen voor herstructurering en ontwikkeling van bedrijfsterrainen en van het Stationsgebied. Op langere termijn en meer in studiefase is de vergroting van het Veerse Meer ronduit spectaculair. Op aanbeveling van BVR is gekozen voor een segmentering van de bedrijfsterrainen. Twee gebieden die aanvankelijk volledig voor bedrijvigheid waren bestemd, Ramsburg en Arnestein, worden vanwege hun ligging aan het Kanaal door Walcheren en dichtbij het centrum in de toekomst grotendeels als woningbouwlokaties ontwikkeld. Het nieuwe bedrijventerrein Mortiere en een uitbreiding van Arnestein uit de richting van het Kanaal door Walcheren moeten het oppervlak bedrijvigheid vergroten. De Kwaliteitsatlas meldt dat het gemiddelde oppervlak per werknemer in Zeeland aanvankelijk hoger is dan in de rest van Nederland. In Mortiere, dat wordt ontwikkeld in samenwerking met de buurgemeente Vlissingen, wordt getracht dat te doorbreken door kantoren en vooral hoogwaardige bedrijvigheid aan te trekken en de ruimte efficiënt in te delen. Tussen Mortiere en Arnestein, beide gelegen ten zuidoosten van de bestaande bebouwing van Middelburg, wordt het ontstaan van een groot aaneengesloten be-

Een weergave van het plangebied. Bron: BVR

drijvengebied voorkomen door het ontwikkelen van een woon-werklokatie. De aanvankelijke plannen voor het stationsgebied zijn met de vaststelling van de Kwaliteitsatlas bevestigd en uitgebreid. Het station ligt op een steenworp afstand van de historische binnenstad, maar wordt daarvan gescheiden door het Kanaal door Walcheren. BVR stelde voor het plangebied aanmerkelijk te vergroten, waardoor de oevers van het kanaal gelijkwaardiger worden. Met de kantoren in het stationsgebied mikt Middelburg vooral op de traditioneel in de stad gevestigde overheid en dienstensector. Concrete gegadigden zijn de eigen gemeente (bouw van een nieuw stadskantoor) en Rijkswaterstaat. Aanvullend zal volgens Van Poppel vooral sprake zijn van kantoorwerkgelegenheid die voortvloeit uit de bedrijvigheid die al in Zeeland gevestigd is; landelijke hoofdkantoren worden niet realistisch geacht. Aan de binnenstadzijde is in het stationsgebied een nieuwe schouwburg gepland, dichtbij de recent gebouwde rechtbank. Het is onvoorstelbaar dat in dit gebiedje nog ruimte is voor een schouwburg. Wordt het dan toch het dorps-huis uit het krimpscenario? Het blijkt dat Middelburg ervoor durft te kiezen om een aantal herenhuizen te gaan slopen om ruimte te maken voor een schouwburg. Over die intentie zijn geen referenda geëist of demonstraties georganiseerd. "Maar we kopen de huizen wel alvast op als er een te koop staat", meldt Rein van Poppel droogjes.

En dan is er het wilde idee om het Veerse Meer ten noordoosten van de bestaande stad uit te breiden. De oever van het meer verschuift bij uitvoering van de plannen een aantal kilometer landinwaarts. Vanuit de toekomstige woningen aan

het Kanaal door Walcheren is er uitzicht op het Veerse Meer. Arnemuïden, sinds 1997 gemeente Middelburg, komt aan het Veerse Meer te liggen. Ten oosten van Arnemuïden ontstaan mogelijkheden voor recreatiewoningen en recreatieve woningen. De uitbreiding van het Veerse Meer vergroot de recreatieve en toeristische waarde van Middelburg. De boeren in het gebied staan niet te juichen over de plannen om hun landerijen aan het water prijs te geven, geeft Van Poppel toe: "Het nadeel van een visie voor dertig jaar is dat er voor ondernemers onzekerheid ontstaat en dat het moeilijk wordt om te beslissen over investeringen in het bedrijf". Anderzijds is er volgens Van Poppel nauwelijks toekomst voor grootschalige landbouw zo dichtbij de stad en scheppen de plannen voor het Veerse Meer nieuwe kansen voor de natuurbouw en werkgelegenheid in de openlucht recreatie.

De ambities van Middelburg zijn enerzijds een motor voor de groei van de stad en anderzijds een afgeleide van de verwachte economische groei. De hoop is gevestigd op het Sloegebied, het havengebied ten zuiden van Middelburg dat volgens de kwaliteitsatlas met de opening van de Westerscheldetunnel een aantrekkelijk uitlooppgebied voor de havens van Rotterdam en Antwerpen kan worden. Door het vertrouwen in de economie van de regio is het Middelburg gelukt om het straatbeeld met de bezorger van het Reformatorisch Dagblad te combineren met een optimistische en gedurfde kijk op de kansen voor de stad.

*redactie AGORA